

KONUK YAZAR

Godot Bize
Uğrayacak mı?

GÜRAN TATLIOĞLU

(Yeditepe ve Doğuş Üniversiteleri
Öğretim Görevlisi)

“Hırsızları fırsatlar yaratır” Francis Bacon

Krizli dönemlerde hemen hemen herkes kurtuluşu Godot'nun gelmesine bağlar. O geldiğinde herşeyi düzeltecek, sorunlar çözülecek, herkes gönence ulaşacaktır. Böyle düşündükleri için insanlara güven gelir, rahatlarlar. Zaman zaman kaybolan ümitlerini bu düşüncelerini yenilemekle tekrar kazanmaya çalışırlar. Godot muhakkak gelecektir. Godot'yu beklerken de zaman geçer.

Türkiye'de 1800'lerin sonunda Godot'nun Duyun-u Umumiye, 1900'lerin sonunda da IMF olarak bu görevle geldiği düşünölmüştür. Sorunları yaratan bu toplum değilmış, toplum kendi sorunlarını çözmekten acze düşmüş gibi, çözüm hep dış kökenli kurumlarda aranmıştır. Godot hiçbir zaman Beckett'in oyununda olduğu gibi gelmemiştir, gelmez.

Türkiye kendi sorunlarını kendi kendine çözecek ve XXI. Yüzyıl dünyasında bir AB üyesi olarak hakettiği yeri alabilecek güce sahiptir. Türkiye Atatürk devrimleriyle durdurduğu ortaçağlaşma sürecinden aydınlanma çağına girmiştir, bu çağın delikanlılık devrini yaşamaktadır. Akli önde tutan yeni bir sıçramayla, yaratacağı temiz toplum yapısıyla daha saygın bir toplum, daha saygın bir ülke olacaktır. Türkiye'nin Godot'a ihtiyacı yoktur. O Godot'suz yaşayabilir.

**

Samuel Beckett'in Godot'yu Beklerken isimli oyunu Londra'da 1955'te, Pariste 1958'de oynadıktan sonra, New York'ta off Broadway-Greenwich Village'de 1960'ların sonlarına doğru oynamıştı. Tiyatro'nun ortasındaki sahnenin her yanı açıktı. Oyunun iki karakteri derbeder, serseri Vladimir ve Estragon geçmeyen zamandan şikayetçidir (Beckett; 1971), ondan yakınırlar. Birbiriyle konuşurken araya hep sessizlik girer. Sanki zamanı doldurmanın bir yöntemi imiş gibi iki laf arasında susarlar, konuşmazlar.

Vladimir ne kadar her şeyi ayrıntılı anlatsa da Estragon hemen unuttur. Konuşurken sesleri onlara varoluşlarının güvenini verir. Alışkanlıklarından yorulmuşlardır. Can sıkıntısı içindedirler. Unutkandırlar. Zaman geçmemektedir. Bu nedenle de acı çekmektedirler. Ama Godot gelirse onların sorunlarını çözecek ve anlamı olmayan hayatlarına bir anlam kazandıracaktır. Onları anlayacaktır.

Godot sanki ufak bir Tanrıdır. Onda kutsallık vardır. Entelektüeldir. Politiktir. Özverilidir. Onlar Godot'yu alışkanlıkla, can sıkıntısı çekmelerine, acı içinde olmalarına karşın, sessizliği dinleyerek değil, konuşmaya çalışarak anlamsızca ve ümitsizce beklerler. Seyirciler de Vladimir ve Estragon gibi her yanı açık sahnenin bir noktasından Godot'nun çıkıp geleceğini hep bekledi. Ve bi-rinci perde kapandı.

İkinci perdenin sonunda da küçük çocuk Godot'nun o gün de gelebileceğini söyledi. Biraz sonra da oyun bitti.

**

Türkiye'de de herkes sanki Godot'nun gelmesini bekliyor.

Burada da gelecek olan Godot nerede ise yarı kutsal bir varlıktır. Herkesin derdini anlayacak niteliktedir. Bütün sorunlara, dertlere hemen çare bulacak güce sahiptir.

Onu bekleyenler onun bu kadar gecikmesinden rahatsızdır. Canları sıkılır. Acı çekerler. Zaman geçmez; zamanı geçirmek için konuşurlar, dedikodu yaparlar, tartışırlar, hatta kavga ederler. Araya unutkanlıklar, uzun sessizlikler girer.

Aynı şeyler tekrar eder.

Godot geldiği gün her şey düzelecektir. Ve bir gün mu-hakkak Godot gelecektir. Böyle düşündükleri için kendilerine biraz güven gelir. Rahatlarlar. Zaman zaman kaybolan ümitlerini bu düşüncelerini yenilemekle tekrar kazanmaya çalışırlar. Godot muhakkak gelecektir.

Godot'yu beklerken de zaman geçer, gider.

Yahudilikte Mesih'in gelmesinin beklenmesi, Hıristiyanlıkta Hz. İsa'nın insanlığa yeniden doğru yolu göstermek için yeniden geleceği gibi, Müslümanlıkta da sonunda Meht'i'nin geleceğine inanılması gibi Godot da gelecektir.

İnsanlar sorunlarının çözümü için neden hep birini beklerler, hep birinden

yardım ümit ederler? Oysa sorunu yaratan da kendileridir. Çözümünü de kendileri bulacaktır.

**

Türkiye'de 1998'de başlayan ekonomik kriz 2001'e kadar giderek derinleştğinde bütün toplum ve yöneticiler şaşkınlık içinde idi. Ülkeyi bu son 50 yılın en sıkıntılı durumundan çıkaracak bir kurtarıcı beklendi. Bir Godot muhakkak gelmeliydi. Köşede bekleyen Godot, IMF ve onun arkasındaki ABD oldu.

Tıpkı borçlarını ödemede zorluk çeken Osmanlı İmparatorluğu'nda borçlarını tahsil etmek için alacaklıların 1863'te kurdukları Osmanlı Bankası'nın ve 1881'de kurdukları Düyun-u Umumiye'nin bir Godot olarak ülkeye gelmesi gibi.

Ülkenin sorunlarını yaratanlar sanki ülkede oturanlar değil, sorunlara çözümü getirecek onlar değil başkaları idi. Kabahatını, hatasını kabullenmeyen başkasının üzerine atan bir küçük çocuk hırçınlığı içinde herkes sorunların kaynağını yurtdışında, çözümünü de yurtdışında aradı.

Sanki bu ülkede yaşayanların hiçbir günahı, hatası, yolsuzluğu yoktu. Hep kötü şeyler onlara dışarıdan zorla yaptırılıyordu. Ve ülke bu sorunlarını kendi başına çözmekten âcizdi.

Eğer öyle oluyor idiyse, yine ülke içindekilerin buna hayır diyecek cesareti ve gücü de yoktu. Sanki bankalardaki 'hortumlamayı', şirketlerdeki yolsuzluğu yapan, naylon faturalarla yapılmamış dış satımı vergi iadesi almak için gerçekmiş gibi gösteren, çek yazmanın ilkelerine aykırı olarak bankada olmayan parasına karşı uzun vadeli çek yazıp bir Merkez Bankası gibi yetkisi olmadığı halde para yaratan, sonra da enflasyondan yakınan ve çekini, senedini gününde ödemeyen iş adamları bu ülkenin iş adamları değilmiş gibi, vergiden kaçınmak ya da vergi kaçırmak için neredeyse ülkenin bütün işletmelerinin çifte defter tutması bu ülkede sanki hiç olmuyormuş gibi, fişsiz, faturasız fakat iskontolu fiyatla mal almayı tercih eden sonra da vergilerin yüksekliğinden yakınan vatandaş bu ülkenin vatandaşı değilmiş gibi, KİT'leri özelleştirmek için kurulan Özelleştirme Kurumu'nun başlangıçta kendisini bir KİT haline sokan ve özelleştirme gelirlerini neredeyse özelleştirmeden sorumlu bu yeni KİT'in giderlerini karşılayamayacak hale gelmesinin sorumlusu, özelleşeceği düşünülen KİT'lere 'özelleşeceği için bakım, yenileme yatırımı yapmayan ve onları eski varlığından daha kötü duruma sokan politikacılar sanki bu ülkenin politikacıları değilmiş gibi davranarak, bütün kötülüklerin ve ahlâksızlıkların dışarıdan geldiğini savunmayı, herkes dürüstlük olarak görüyordu.

Bugün de ne pahasına olursa olsun özelleştirmenin ve yabancılaştırmanın sorumlusu yalnız dış etkenlermiş gibi görülmektedir.

Gösterişli bir şekilde Cuma namazı kılmakla, şatafatlı iftar sofraları düzenlemekle bir değil onbeş kere Hacca gitmekle varsa günahlarından kurtulacağını sanıyordu.

**

Godot'nun getirdiği 19. reçetedeki ilâçları içerken de ilaçların acılığı ve sıkı perhiz gerekliliği yine çok büyük yakınma konusu oluyordu. En önemlisi reçetedeki ilâçları sonuna kadar kullanmak, doktorun önerilerine dikkat etmek disiplinine ülkenin insanları bir türlü alışmıyor, tedaviyi hep yarıda bırakıyordu.

Oysa Avrupa Birliği üyesi olunca eski alışkanlıkların hepsinin değişmesi zorunluluğu vardır. Daha dürüst, daha namuslu ve daha az ikiyüzlü bir toplum ve iş ortamı oluşmak zorundadır. Bu yalnız Avrupa Birliği'ne katılmak için değil, onun içinde kalabilmenin olmazsa olmaz koşuludur. Bunlar Avrupa Birliği'ne girilemese bile bugünkü dünyada onurlu bir şekilde yaşayabilmenin gereğidir. İş ahlâkını bu toplum, ya kendi kendine ya da dış ilişkilerin zoruyla muhakkak yaratacaktır.

Ülkenin bütün insanlarına bu temiz toplumu yaratmada görev düşmektedir. Bu alanda en önemli görevi yüklenecek olan da iş adamıdır. Yirmibirinci yüzyılın Türk iş adamı serbest piyasa ekonomisinin yönlendiricisidir. J.A. Schumpeter'in diliyle yaratıcı kişiliği ile o piyasaya yeni ürünler çıkararak, var olan ürünlerini geliştirerek, üretim için yeni hammadde kaynakları ve varolan hammaddelerine daha ucuz ikame mallar bularak, yeni üretim yöntemleri oluşturarak ve ürünlerine yeni pazarlar yaratarak ekonomiyi sürekli olarak hareketli halde 'Yaratıcı yıkım' halinde tutacaktır.

Türk iş adamının bütün eksik niteliklerine karşın bu yaratıcı yanı ve bu yaratıcı gücü vardır. Bunları yapabilir. Bu yolda geliştirilmesi, yetiştirilmesi ona yeni ufuklar yaratacaktır.

Türk eğitim sisteminin, 'aklı' önde tutan, ezbercilikten ve dogmalardan uzak yapılanması durumunda yirmibirinci yüzyılın gerektirdiği Türk insanını ve Türk iş adamını yetiştirmemesi için hiçbir neden yoktur.

Bugün sadece yurtdışında okuyan 50000'e yakın öğrencisine kaynağı ister ailesi, ister devlet olsun neredeyse yılda yaklaşık bir milyar dolar ödeyebilen ülke fakir bir ülke değildir.

Yeter ki Türk üniversitelerinden yetişen, yurtdışında uzmanlaşan bütün bu insanlar ülkede kendilerinden en ekonomik şekilde yararlanacak

yöntemlerle istihdam edilebilsin. Yeter ki ülkenin kıt kaynakları ister devletçe ister özel girişimci tarafından kullanılırken ekonomik kullanma, verimlilik ve etkinlik ön koşul olsun; israftan, gösterişten, şatafattan kaçınılsın.

Türk ve İslâm öz öğretileri en az Judaizm, Puritanlık ve Calvenistlik kadar çok çalışmayı, tasarrufu, mütevazî bir hayat sürmeyi, servet yaratmayı ve servetin hakça kullanımını ve dağıtılmasını desteklemektedir.

Kuran'ın Türkçe okunması ve ibâdetin Türkçe yapılması Luther'den 486 yıl sonra da olsa ülkede özgür düşünce ve tartışmayı geliştirdikçe, bunun yaratıcı yankıları iş hayatında ve iş adamının kişiliğinde de görülecektir.

**

Atatürk devrimleriyle başlayan Türk aydınlanma çağı sürmektedir. Ne kadar engellense, durdurulmak istense suyun doğal akışının önüne geçmek olanaksızdır. Türkiye Atatürk devrimleriyle Ortaçağlaşma sürecini durdurmuş aydınlanma çağına girmiştir.

Batı ülkelerinde de aydınlanma çağı, kısa bir sürede tamamlanmış değildir.

Türkiye'de bu süreç devam etmektedir. Bütün kurumlarıyla bütün insanlarıyla 'aklı' önde tutan bir yeni sıçramayla Türkiye yeniden daha saygın bir toplum ve daha saygın bir ülke olabilecektir.

**

Godot gelecek mi?

Godot, Vladimir ve Estragon'a onların arkadaşı olmasına rağmen gelmedi, gelemedi. Godot gelmeyebilir. Godot gelmeyecek. Godot'nun gelmesine de gerek yok. Türkiye Godot gelmeden de yaşayabilir, sorunlarına çözüm bulabilir, çünkü, Türkiye Cumhuriyeti çocukluk ve ergenlik çağından çıkmış genç delikanlılığa adım atmıştır. O Godot'suz yaşayabilir.

GÜRAN TATLIOĞLU MAYA'DA

Yeditepe ve Doğuş Üniversiteleri Öğretim Görevlisi GÜRAN TATLIOĞLU da MAYA ailesine katıldı.

1938 yılında Susurluk'ta doğan TATLIOĞLU, Orta öğretimini Balıkesir Lisesin'de tamamlamış ve 1960 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat

Fakóltesi'ni bitirmiřtir.

Birincilikle kazandığı bir burs ile 1961 yılında New York Üniversitesi'nde İngilizce öğrendikten sonra, Philadelphia'da University Of Pennsylvania'nın Wharton Graduate School'undan MBA diploması almıştır.

Sonraki yıllarda Temple Üniversitesi'nde doktora derslerine devam etmiştir.

1964 yılında çalışmaya başladığı Rohm and Has Şirketi'nde çeşitli yöneticilik görevlerinde bulunmuştur.

Ayrıca kendi kurduğu şirketiyle de uluslararası ticaret yapmıştır.

Son üç yıldan beri Yeditepe Üniversitesi MBA ve MA Programlarında Stratejik Yönetim, Küçük Şirket Yönetimi, Girişimcilik ve İnsan Kaynakları gibi dersler vermektedir.

Evli ve üç çocuk babası olan GÜRAN TATLIOĞLU'nun "İş Ahlakı ve Yönetim" adlı yayınlanmış bir kitabı vardır.

TATLIOĞLU'NA "aramıza hoş geldiniz "diyoruz.